

УДК 338.46:658

Будна Ю.А., Малюта Л.Я.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

ГОТЕЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Budna Y., Maliuta L.

HOTEL BUSINESS IN UKRAINE DURING THE WAR

Наприкінці 2021 року основною проблемою українських готельєрів був тривалий вплив COVID-19. Потім, коли світ гостинності почав оговтуватися від пандемії у 2022 році, українські бізнесмени знову зіткнулися з безпрецедентними викликами, спричиненими війною з Росією.

Через повномасштабну війну, яка наразі триває вже понад вісім місяців, загальна кількість готелів скоротилася, оскільки частина української території на сході та півдні була окупована Росією, а частина об'єктів була зруйнована (готелі в Затоці). У цій війні, за оцінками Kyiv School of Economics (KSE), Україна втратила \$127 млрд від пошкоджень та руйнувань житлових і нежитлових будівель та інфраструктури (дані станом на вересень 2022 року). Проєкт KSE "Росія заплатить" надає більш детальну інформацію щодо окремих сегментів нерухомості [1].

У травні та червні кілька готелів знову відкрилися. Незважаючи на цю тенденцію, Артур Лупашко, засновник мережі готелів Ribas Hotels, оцінює, що лише 20% таких готелів продовжують працювати в Україні. Але це не стосується західних регіонів, які є більш безпечною частиною країни. Ірина Сідлецька, президент UHRA та генеральний директор Vertex Hotel Group, зазначила: "Всі готелі на заході України продовжують працювати, і немає жодних причин для їх закриття". Як пояснює представник компанії Premier Hotels & Resorts, ситуація на ринку прямо пропорційна рівню відносної безпеки та віддаленості регіону від лінії фронту на сході та півдні країни [2].

Так, західні готелі продемонстрували досить вражаючу динаміку в березні-квітні, маючи тимчасовий, але рекордно високий рівень завантаженості. Це було викликано переміщенням людей переважно зі східних, південних та центральних областей, які шукали більш безпечні місця. Деякі з них були транзитними гостями, які подорожували до інших країн, а інші — внутрішньо переміщеними особами, які обрали захід України як тимчасове місце проживання. Як наслідок, такі готелі досягли 100% заповнюваності.

Наприклад, Bankhotel у Львові та Yaremche Club Hotel в Івано-Франківській області були заповнені на 100% з кінця лютого по квітень. Компанія Premier Hotels & Resorts підтверджує, що в її готелі у Львові спостерігалися і спостерігаються періоди відсутності вільних номерів. Для порівняння, за даними HotelMatrix, середня заповнюваність готелів в Україні у березні становила 44%, у квітні - 38%, у травні - 33%. Також у готелях зупинялося багато журналістів з усього світу, представників міжнародних дипломатичних місій, посольств, волонтерських організацій та корпоративних клієнтів, які в перші місяці війни перемістили свої команди у безпечніші регіони.

Але, приймаючи переселенців, готельному бізнесу довелося зіткнутися з тим, що їхній персонал також переїхав у більш безпечні місця або емігрував за кордон. Окрім того, чимало працівників вирішили захищати країну і вступили до лав Збройних Сил України. Тож, коли готельєрів просять розповісти про основні труднощі за цей період, вони в першу чергу згадують про проблеми, що стосуються їхніх колективів, зокрема, складнощі з утриманням людей разом та їх завантаженням роботою.

Ще одним викликом є той факт, що готельєри повинні ще більше дбати про безпеку своїх команд та гостей. Наприклад, у деяких об'єктах були обладнані укриття для персоналу та клієнтів. Готель Premier Palace у Києві також надавав укриття під час авіанальотів мешканцям прилеглих будинків.

Слід зазначити також, що український готельний ринок став значною мірою частиною волонтерського руху в країні. Готелі приймали людей, які були змушені покинути свої домівки або, на жаль, втратили їх. Вони забезпечували людей їжею, співпрацювали з волонтерськими організаціями, благодійними фондами та лікарнями. Збирали кошти, передавали або купували необхідне гуманітарне чи військове спорядження. Так, наприклад, Bankhotel надавав волонтерську та гуманітарну допомогу тимчасово переміщеним особам, готуючи та доставляючи їжу до гуманітарних центрів у Львові. Працівники мережі готелів Ribas Hotels організували штаб допомоги армії та територіальній обороні і збирали кошти на амуніцію, продукти харчування та інші необхідні речі. Полтавський Premier Hotel Palazzo надав безкоштовне проживання та харчування біженцям з Харкова, а Premier Hotel Dnister у Львові виділив частину номерного фонду для безкоштовного розміщення біженців та перетворив один з конференц-залів на безкоштовний хостел. Окрім того, деякі готельні компанії співпрацювали зі своїми партнерами за кордоном, надаючи біженцям або найманим українцям безкоштовне проживання в готелях.

Зараз ситуація на готельному ринку знову змінюється. Внутрішньо переміщені особи, які становили близько 70% гостей у перші місяці війни, або повернулися до своїх домівок, або виїхали за кордон. Таким чином, навіть готельні об'єкти на заході країни стикаються зі зниженням рівня заповнення. У червні заповнюваність у Львові коливалася від 30% до 40%, в Івано-Франківську досягла 40%, а в Закарпатській області - 50%. У Києві та Одесі заповнюваність становила від 10% до 25%. Також скоротився термін перебування у готелях до 2-4 днів порівняно з 1-1,5 місяцями раніше. Лише Закарпатська область може мати вищі показники порівняно з іншими регіонами.

Як показує практика, більшість проєктів та планів щодо розбудови готелів були призупинені. Але не можна не відзначити, що за цей воєнний час було відкрито два нових об'єкти: Ribas Rooms у Білій Церкві на Київщині та Emily Resort поблизу Львова. Обидва проєкти перебували на завершальній стадії розвитку. Також незабаром очікується відкриття готелю Best Western Plus Market Square у Львові. Окрім того, у воєнний час компанія Ribas Hotels підписала три контракти на проєктування та будівництво нових готелів. У портфелі компанії зараз близько 20 проєктів, половина з яких розташовані на заході країни і не були поставлені на паузу. Vertex Hotel Group, незважаючи на вплив війни на попит на ринку, планує завершити ребрендинг готелю "Лондонська" в Одесі, який приєднується до мережі Best Western Collection і незабаром перезапуститься.

Незважаючи на те, що ситуація є непередбачуваною і щомиті існує ризик нових атак, український бізнес і готельний ринок, зокрема, намагається адаптуватися, виживати і навіть розвиватися.

Список використаних джерел:

1. Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, складає понад \$127 млрд – звіт KSE Institute станом на вересень 2022 року. Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturii-ukrayini-skladaye-ponad-127-mlrd-zvit-kse-institute-stanom-na-veresen-2022-roku/>

2. Антонюк Т., Паралюш М. Встояти під час війни: як працюють готелі України. URL: <https://commercialproperty.ua/analytics/vstoyati-pid-chas-viyni-yak->